

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

Ситуація, що нині склалася у вітчизняному освітньому просторі, є цілком прийнятною для впровадження інноваційних підходів до контролю й оцінювання навчальних результатів учнів початкової школи та інструментарію їх вимірювання. Пред'явлені суспільству Міністерством освіти і науки концептуальні засади реформування загальної середньої освіти, передусім її початкової ланки, делегують навчальному закладу та вчителю функції, пов'язані зі здійсненням контрольно-оцінювальної діяльності на нових засадах. Передбачається, що з упровадженням ідей «Нової української школи» навчальні досягнення учнів у 1 – 2 класах підлягатимуть формувальному оцінюванню, у 3 – 4 – формувальному та підсумковому.

Упродовж останнього десятиліття нормативними документами для вітчизняної освіти декларувалося здійснення контролю й оцінювання учнів початкової школи на засадах компетентнісного підходу. За позитивних з точки зору демократизації і гуманізації чинних вимог до контрольно-оцінювальної діяльності – індивідуальний характер здійснення, диференційований підхід, систематичність процесу, різноманітність форм організації та ін. – відзначимо недостатньо виражений зворотний зв'язок від учнів, їхню пасивну чи обмежену участь у цьому процесі, явно невиражений стимулювальний характер тощо. Крім того, вивчення практичного досвіду засвідчує, що учителі переважно використовують традиційні для знанневої парадигми освіти методи й форми контролю, які в умовах компетентнісно орієнтованого навчання не відображають сповна картини сформованості в учнів предметних і, особливо, ключових компетентностей.

Аналіз досвіду модернізації національних систем освіти в країнах Європейського Союзу, Сполученого Королівства, Австралії, Нової Зеландії, Канади та інших показав, що ідеям компетентнісної освіти найбільше відповідає формувальний підхід до контролю результатів навчання учнів. Науковці і педагогіки цих країн відзначають високу ефективність формувального оцінювання відносно його сприяння підвищенню рівня навчальних досягнень учнів, винятково позитивного впливу на розвиток у школярів компетентності уміння вчитися впродовж життя. Його уведення дозволяє вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку учня; діагностувати досягнення дитини на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; мотивувати учня до прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, відсутність побоювання помилитися, переконання у власних можливостях і здібностях.

Компаративний зріз означеної проблеми, представлений у роботах вітчизняних учених Г. Єгорова, О. Локшиної, А. Сбруєвої та ін. демонструє тенденцію до поширення досвіду впровадження формувального підходу в освітніх системах країн світу [1; 2; 3 та ін.]. Для нашої школи такий процес вважаємо

перспективним з огляду на мету навчання, пов'язану з формуванням в учнів життєво важливих компетентностей. Актуальності цьому питанню додає долучення нашої країни до міжнародних порівняльних досліджень TIMSS і PISA, адже, за висновком А. Сбруєвої, у сучасній світовій англomовній дидактиці наголошується на «зв'язку між використанням формувального оцінювання та підвищенням рівня навчальних досягнень учнів» [3, с. 198]. Автор посилається на дослідження британських учених П. Блека і Д. Уільяма, які довели продуктивний вплив формувального оцінювання, використовуваного британськими школами, на підвищення навчальних досягнень учнів до рівня країн-лідерів в освіті – Південної Кореї, Японії, Фінляндії [3].

Для вітчизняної освіти цінними стануть напрацювання зарубіжних колег у сфері контрольно-оцінювальної діяльності, особливо спільні для світових освітніх систем дидактичні настанови щодо розроблення методики здійснення та інструментарію оцінювання, особливостей реалізації формувального підходу, організації просвітницької роботи серед усіх учасників навчального процесу.

Література

1. Локшина О. І. Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів у шкільній освіті країн Європейського Союзу / О. І. Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. – 2009. – № 2. – С. 107–114.
2. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко; АПН України. Ін-т педагогіки. – К. : КМПУ ім. Бориса Грінченка, 2003. – 186 с.
3. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Вид-во «Козацький вал», 2004. – 500 с.